

da ga žena vara, in hiti domov, da se maščuje. Lejla naglo skrije Rada v omaro ter vtakne ključ v nedrije. Njen mož pridre v sobo, in hoče odpreti omaro in Lejla mu prostovoljno izroči ključ. V ljubosumnosti je Pero Josimović pozabil na stavo, toda Lejla zakliče: „Jadac!“ Bukičeva vila je njena, mož je stavo izgubil. Pero Josimović pomisli, da je vse le zvijača, zakolne in leti v kavarno nad prijatelja, ki ga je nalagal. Lejla pa ima vilo in ljubimca. —

Ivan Cankar pristavlja, da se tako živi na slovanskem jugu.

Cankarjeva novela je brez dvoma boljša od Sédaineove komedije, toda obedve sta si na las podobni. Celo v malenkostih. Nit za nitjo se obadva dogodka enako zapleteta in razpleteta; človeku se nasilo vriva misel, da si „Nenadna stava“ in „Jadac“ nista tuja.

Ali je mogoče, da nastaneta dve stvari, ki sta si tako slični, neodvisno ena od druge. Absolutno je mogoče, a moralno je nemogoče. Najti dejanje v komediji in v drami je tako nenavadno, nevsakdanje, da bi se težko porodilo v dveh glavah obenem, ter vrhutega močno diši po Parizu in po osemnajstem stoletju. Res je stava malo izpremenjena ter v noveli posrbljena, a kljub temu nam je težko verjeti, če Cankar pravi, da se tako živi na slovanskem jugu.

Z druge strani je tudi moralno gotovo, da Cankar ni nikoli bral Sédainea, kajti sedaj ga ne bere nihče več, če ga ne mora, in čas, ko so nastajale „Vinjete“, ni bil zelo naklonjen polstrohnelim klasikom. Jaz vrhu tega tudi slučajno vem, da je Cankar slišal pripovedovati povest o jadcu kot dogodbo, ki se je v Srbiji res primerila, ter jo potem vestno zapisal Resnica bo to, da je njegov poročevalec dejanje natančno poročal, a mu podteknil istinitost ter da izhaja iz Sédaineove igre, ki je bila v Srbiji po razmerah prikrojena.

To ni tako zelo nemogoče, če pomislimo, kako močno je slovela francoska komedija ob koncu XVIII. stoletja. Sédaine je bil najboljši Beaumarchaisov sodobnik. Beaumarchais je pa takrat nenavadno hitro osvajal tudi tuje odre. Značilno je, da je njegovo dramo „La folle journée ou le mariage de Figaro“, ki se je prvič predstavljala leta 1784., Anton Linhart izdal, po slovensko prikrojeno, že štiri leta pozneje (1790). Že to priča, kaj je bila tedaj francoska komedija Evropi. In Sédaine ni bil v tehniki nič manj spreten od svojega tovariša, tako da bi ga mogli imenovati Scribeja XVIII. stoletja, zlasti če še vpoštevamo zanemarjenost njegove forme. Sédaineovo mojstrsko delo „Philosophe sans le savoir“ (1765) sta Diderot in Pariz navdušeno sprejela in razumljivo je, da so njegove igre krožile tudi po drugih odrih.

Med malimi slovanskimi plemeni drama slabo napreduje in zato si pomagajo, zlasti v začetku, s prevodi. To vlogo je imela pri nas n. pr. „Slovenska Talija“, ki je tudi prinesla več francoskih prevodov. Mogoče je in zelo verjetno, da je „Nenadna stava“ prišla v Srbijo po isti poti. Toda kako in kdaj bi bila prišla, ne vem in mi sedaj ni mogoče preiskovati.

Franc Bregar.

0960

Naše slike.

Pogled v III. razstavo slik v Jakopičevem paviljonu nam nudi slika str. 289. Pripravlja se pa že četrta razstava čeških umetnikov.

Slike iz Bosne naj ohranijo spomin na potovanje cesarja Franca Jožefa v Bosno in Hercegovino. Spremljan od skupnega ministra za cesarsko hišo in za zunanje zadeve ter od ministrskih predsednikov avstrijske in ogrske državne polovice je sprejel vladar v Sarajevu in v Mostaru poklonitev Bosne in Hercegovine. Slika str. 321 nam kaže poklonitev sarajevskega občinskega zastopa. Župan Esad Efendi Kulović nagovarja vladarja. Vojak, ki stoji za cesarjem, je general Varešanin, voditelj bosensko-hercegovske vojaške in civilne uprave. Na str. 323 pa vidimo zastopnike katoliške duhovščine pred cesarjem. Vladar govori z nadškofom dr. Stadlerjem. Potem slede: škof Buconjić iz Mostara, pomožni škof dr. Šarić, frančiškanski provincial in trapistovski opat. Sledi pravoslavna duhovščina. — Vladarjev obisk se je izvršil brez vsakega nereda. Nekaj dni pozneje pa je srbski dijak Žerajić streljal na generala Varešanina, a ko ga ni zadel, je ustrelil samega sebe. Zdi se pa, da ta

POGREB KRALJA EDVARDA VII.: SLAVNI ANGLEŠKI VOJSKOVODJE SIR EVELYN WOOD, LORD ROBERTS IN LORD KITCHENER V SPREVDU

atentat nima globljega političnega pomena. Sarajevski župan Kulović je tudi nekaj dni po cesarjevem povratku odstopil, ker je pri saborskih volitvah njegova stranka med mohamedanci ostala v manjšini. Bosenski sabor je začel zborovati. Pozdravili so ga ob otvoritvi klubi slovanskih državnoborskih poslancev in kranjski deželni odbor.

Pogreb angleškega kralja Edvarda VII. je bil nad vse sijajen. Za rakvijo, ki so jo vozili na lafeti, je jezdilo 74 članov raznih vladarskih hiš. In sicer so osebno spremili pokojnika k zadnjemu počitku: Njegov sin angleški kralj Juri V., nemški cesar Viljem II., dalje kralji: grški, španski, bulgarski, danski, portugalski in belgijski. Avstrijskega cesarja je zastopal nadvojvoda Franc Ferdinand; pogreba sta se udeležila dalje prestolonaslednika turški in japonski, ruski veliki knez Mihael Aleksandrovič, vojvoda Aosta, brat italijanskega kralja, princ regent bavarski Ruprecht itd. Toliko kronanih glav menda še ni bilo videti skupaj. V izprevodu so posebno pozornost vzbujali trije jezdec, najslavnejši sedanji vojskovodje angleški: Sir Evelyn Wood, lord Roberts in lord Kitchener.

